

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1998 M. LAPKRIČIO 17 D. NUTARIMO NR. 1341 „DĖL
TARNYBINIŲ LENGVŲJŲ AUTOMOBILIŲ BIUDŽETINĖSE ĮSTAIGOSE“
PAKEITIMO“ PROJEKTO (TOLIAU – NUTARIMO PROJEKTAS) (TAP NR. 19-2149)
(TAIS NR. 19-12656(2))**

2019-12-23 Nr.NV-3627

Vilnius

Įvertinę Nutarimo projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pagal Nutarimo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, telemetriniai įrenginiai būtų montuojami tik į tarnybinius automobilius, valdomus patikėjimo teise, t. y., tokie įrenginiai nebūtų montuojami į nuomos pagrindu valdomus tarnybinius automobilius (atkreiptinas dėmesys, kad nepateikta duomenų, kokią visų tarnybinių automobilių dalį sudaro tokiu būdu valdomi tarnybiniai automobiliai). Be to, minėti įrenginiai būtų montuojami ir ne į visų valstybės biudžetinių įstaigų tarnybinius automobilius, pvz., į šią kategoriją nepatektų Vyriausybės įstaigos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, teismai ir kt. Į Telemetrinę tarnybinių administracinės paskirties automobilių kontrolės informacinę sistemą (toliau – Kontrolės informacinė sistema) nebūtų teikiami duomenys ir apie tuos tarnybinius automobilius, kuriuose šiuo metu jau yra įdiegti telemetriniai įrenginiai (taip pat nėra aišku, kiek tokių automobilių yra). Tai reiškia, kad *būtų renkami ne visų tarnybinių administracinės paskirties automobilių (toliau – TAPA) duomenys* apie jų naudojimo laiką, greitį, judėjimo kryptis, GNSS koordinates, degimo būseną ir jos trukmę, odometro rodmenis, degalų kiekį bake, vairuotojo autentiškumo patvirtinimą. Kodėl pasirinkta būtent tokia TAPA imtis, Nutarimo projekto lydimojoje medžiagoje argumentų nepateikiama, tiesiog bendrai pažymima, kad dėl to buvo sutarta vidaus reikalų ministro 2019 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 1V-806 sudarytoje darbo grupėje.

Pažymėtina, jog kartu su Nutarimo projektu pateiktame vidaus reikalų ministro sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės 2019 m. spalio 14 d. protokole Nr. 1VL-1208 nurodoma, kad *telemetrinės įrangos diegimo tikslas – gauti objektyvius duomenis apie realų TAPA naudojimą, siekiant suplanuoti ir pagrįsti galimus tolimesnius šių automobilių parko valdymo konsolidavimo etapus*. Teikime Lietuvos Respublikos Vyriausybei taip pat dėstoma, kad: „Tarpinstitucinė darbo grupė svarstė, į kuriuos ministerijų ir ministrų valdymo sričių įstaigų tarnybinius automobilius būtų

tikslinga diegti telemetrinius įrenginius ir gautų duomenų analizės pagrindu spręsti dėl tolesnių jų parko konsolidavimo etapų“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kyla pagrįstų abejonių, ar būtų pasiekti siūlomo teisinio reguliavimo tikslai, t. y., ar siūloma nustatyti TAPA imtis (kuri nėra aiški), leistų gauti patikimus duomenis apie realų TAPA naudojimą, kurių pagrindu būtų sprendžiama dėl tolesnių šių automobilių parko valdymo konsolidavimo etapų. Taigi, remiantis Nutarimo projekto lydimąja medžiaga, negalima daryti vienareikšmiškos išvados, kad siūlomas teisinis reguliavimas atitinka teisėkūros efektyvumo principą. Dėl tų pačių priežasčių kyla abejonių, ar Kontrolės informacinės sistemos diegimas atitiks efektyvaus ir rezultatyvaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo principus (atkreiptinas dėmesys, jog telemetrinės TAPA kontrolės sistemos nuomai planuojama išleisti 1 300 000 Eur, dar 250 000 Eur numatoma išleisti programinės įrangos, skirtos telemetriniams įrenginiams valdyti, nuomai ir su Kontrolės informacine sistema dirbančių darbuotojų darbo užmokesčiui).

2. Nutarimo projekte vartojamas terminas *ministrų valdymo sričių biudžetinės įstaigos*. Pažymėtina, kad nėra aiškus šio termino turinys, t. y., ar jis apima tik įstaigas prie ministerijų, ar – įstaigas prie ministerijų ir kitas ministerijoms pavaldžias biudžetines įstaigas, ar – ne tik ministerijoms pavaldžias biudžetines įstaigas, bet ir visas kitas ministrų valdymų srityse veikiančias, tame tarpe ir ministerijoms nepavaldžias, biudžetines įstaigas (pvz., Vyriausybės įstaigas, šioms įstaigoms pavaldžias biudžetines įstaigas ir kitas biudžetines įstaigas). Siūlytina aiškiai atskleisti šio termino turinį.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. lapkričio 17 d. nutarimo Nr. 1341 (toliau – Nutarimas Nr. 1341) 1.9 papunktyje vartojami skirtingi terminai: *ministrų valdymo sričių biudžetinės įstaigos*, *ministrų valdymo sričių įstaigos*. Siūlytina suvienodinti terminų vartojimą.

3. Pagal Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomo Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktį, telemetriniai įrenginiai nebūtų diegiami į tarnybinius automobilius, naudojamus šio nutarimo 1.7 papunktyje nurodytų institucijų ir asmenų. Visų pirma, neaišku, koku pagrindu siekiama išskirti dalį valstybės biudžetinių įstaigų, kurių tarnybiniams automobiliams, naudojamiems atliekant bendrosios veiklos srities funkcijas, nebūtų reikalaujama įdiegti telemetrinės įrangos ir šios įrangos pagalba nustatytų duomenų teikti į Kontrolės informacinę sistemą. Antra, manytina, kad nuoroda į Nutarimo Nr. 1341 1.7 papunktį nėra tinkama, nes šio nutarimo 1.7.2 papunktyje vartojama formuluotė „*Vyriausybės įstaigos, įstaigos prie ministerijų ir kitos biudžetinės įstaigos*“ apimtų iš esmės visas valstybės biudžetines įstaigas, todėl nėra aišku, kokioms biudžetinėms įstaigoms siūlomas teisinis reguliavimas nebūtų taikomas.

4. Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomame Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktyje numatoma, kad telemetriniai įrenginiai nebūtų diegiami ir į tarnybinius automobilius, *nurodytus šio nutarimo 3 punkte, taip pat skirtus valstybės gynybos, karinėms ir kitoms krašto apsaugos funkcijoms*. Atkreiptinas dėmesys, kad Nutarimo Nr. 1341 3 punkte yra nurodytos ir *taktinės bei logistinės transporto priemonės*. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 68 punkte *taktinės ir logistinės transporto priemonės* apibrėžiamos, kaip *transporto priemonės, skirtos karinėms operacijoms, joms pasirengti ir kitoms kariuomenės funkcijoms atlikti*. Atsižvelgiant į tai manytina, kad valstybės gynybos, karinėms ir kitoms krašto apsaugos funkcijoms skirtų transporto priemonių kategorija apima ir taktines bei logistines transporto priemones, todėl Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomą Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktį siūlytina tikslinti, numatant kad telemetrinių įrenginių nebūtų reikalaujama įdiegti tarnybiniuose automobiliuose, nurodytuose nutarimo 3 punkte ir kituose, naudojamuose valstybės gynybos, karinėms ir kitoms krašto apsaugos funkcijoms atlikti.

5. Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomame Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktyje skliaustuose įrašytą teiginį „(laikas, greitis, judėjimo kryptis, GNSS koordinatės, degimo būsena ir jos trukmė, odometro rodmenys, degalų kiekis bake, vairuotojo autentiškumo patvirtinimo duomenys)“ siūlytina dėstyti po žodžio „duomenis“, nes skliaustuose sukonkretinama, kokie duomenys bus fiksuojami telemetriniais įrenginiais.

6. Manytina, jog Nutarimo projekto 1.2 papunkčiu papildomame Nutarimo Nr. 1341 1.10 papunktyje Turto valdymo ir ūkio departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos minėti nereikia, t. y., duomenų teikėjams pakaktų nustatyti pareigą teikti duomenis į Kontrolės informacinę sistemą. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 30 straipsnio 3 dalimi, valstybės informacinės sistemos valdytojas ir tvarkytojas (tvarkytojai) bus nurodyti Kontrolės informacinės sistemos nuostatuose.

Analogiškas pastebėjimas taikytinas ir Nutarimo projekto 1.3 papunkčiu papildomam Nutarimo Nr. 1341 1.11 papunkčiui (tiek, kiek jame aptariamas Kontrolės informacinės sistemos valdytojo ir tvarkytojo klausimas).

7. Teikime Lietuvos Respublikos Vyriausybei Vidaus reikalų ministerija nurodo, jog „<...> planuojama, kad Nutarimo projektu nustatomas Kontrolės informacinės sistemos administravimo finansavimo mechanizmas (kai šios išlaidos padengiamos bendrai visų Projekte dalyvaujančių ministerijų ir įstaigų, pagal Turto valdymo ir ūkio departamento prie VRM teikiamas sąskaitas) bus taikomas tik paskutinį 2020 m. ketvirtį <...>“. Atkreiptinas dėmesys, kad tokia sąlyga neperkelta į Nutarimo projekto tekstą, t. y., pagal Nutarimo projekto 1.5 papunkčiu papildomą Nutarimo Nr. 1341 3¹ punktą, tiek telemetrinių įrenginių ir Kontrolės informacinės sistemos įrangos įdiegimo,

ties ir išlaikymo bei administravimo išlaidas ministerijos ir ministrų valdymo sričių biudžetinės įstaigos visuomet (nuo pat pradžių) dalintusi proporcingai valdomų automobilių skaičiui.

Taip pat, tuo atveju, jeigu biudžetinės įstaigos telemetrinių įrenginių ir Kontrolės informacinės sistemos įrangos įdiegimo, išlaikymo bei administravimo išlaidas turės dengti iš Nutarimo Nr. 1341 2 punkte numatytų išlaidų tarnybiniams automobiliams išlaikyti, siūlytina įsivertinti, ar šiame punkte numatyti maksimalūs šių išlaidų dydžiai bus tam pakankami.

8. Atkreiptinas dėmesys, jog Nutarimo projekto 1.5 papunkčiu papildomame Nutarimo Nr. 1341 3¹ punkte nurodomi *visi* ministerijų ir ministrų valdymo sričių biudžetinių įstaigų valdomi tarnybiniai administracinės paskirties automobiliai. Pažymėtina, jog Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomame Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktyje numatomas trumpinys *tarnybiniai administracinės paskirties automobiliai*, apimtų tik patikėjimo teise valdomus biudžetinių įstaigų tarnybinius automobilius. Siūlytina šiuo aspektu Nutarimo projekto 1.5 papunkčiu papildomą Nutarimo Nr. 1341 3¹ punktą ir 1.1 papunkčiu papildomą 1.9 papunktį derinti tarpusavyje.

9. Nutarimo projekto 2 punkte numatoma, kad „*ministerijos privalo teikti informaciją Turto valdymo ir ūkio departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos apie jų ir ministrų valdymo sričių biudžetinių įstaigų planuojamus įsigyti ir naujai įsigytus tarnybinius administracinės paskirties automobilius*“. Neaišku kokiais terminais ministerijos turėtų numatomą pareigą įvykdyti, t. y., prieš kiek laiko iki įsigijimo arba per kiek laiko po įsigijimo turėtų informuoti Turto valdymo ir ūkio departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos apie, atitinkamai, planuojamus įsigyti ar naujai įsigytus tarnybinius administracinės paskirties automobilius.

10. Atsižvelgiant į tai, kad trumpinys tarnybiniai administracinės paskirties automobiliai yra įvestas Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomame Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktyje ir galiotų tik Nutarimui Nr. 1341, siūlytina Nutarimo projekto 2 punkto pirmojoje pastraipoje paaiškinti termino tarnybiniai administracinės paskirties automobiliai prasmę, pateikiant nuorodą į Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomą Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktį.

Taip pat siūlytina Nutarimo projekto 2 punkto pirmojoje pastraipoje ir 2.2 papunktyje vietoj žodžio „*keičiamame*“ įrašyti žodį „*papildomame*“.

11. Nutarimo projekto 2.1 papunktyje numatoma, kad telemetriniai įrenginiai *į naujai* ministerijų ir ministrų valdymo sričių biudžetinių įstaigų *įsigytus* tarnybinius administracinės paskirties automobilius turėtų būti sumontuoti *per 2 mėnesius nuo jų įsigijimo*. Atkreiptinas dėmesys, kad nėra numatomi jokie terminai, per kuriuos telemetriniai įrenginiai turėtų būti sumontuoti į ministerijų ir ministrų valdymo sričių biudžetinių įstaigų šiuo metu patikėjimo teise valdomus tarnybinius automobilius (pagal Nutarimo projekto 1.1 papunkčiu papildomą Nutarimo Nr. 1341 1.9 papunktį).

Taip pat, pagal Nutarimo projekto 2.2 papunktį, neaišku, ar telemetriniai įrenginiai į tarnybinius automobilius, kuriuose šiuo metu yra įdiegti telemetriniai įrenginiai, tačiau nėra galimybės juos pajungti prie Kontrolės informacinės sistemos, turėtų būti sumontuoti jau tą pačią dieną, kai baigiasi sutarčių dėl šiuo metu sumontuotų telemetrinių įrenginių nuomos terminas, ar būtų toleruojamas tam tikras pereinamasis laikotarpis, per kurį tokie įrenginiai turėtų būti sumontuoti.

12. Nutarimo Nr. 1341 preambulėje šio nutarimo teisiniu pagrindu nurodoma Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 3 dalis. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad: *„Subjektų, valdančių, naudojančių valstybės turtą ir disponuojančių juo, teises ir pareigas nustato įstatymai, Vyriausybės nutarimai, šių subjektų įstatatai (nuostatai) ir turto patikėjimo sutartis šio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais“*. Manytina, kad šiuo atveju turimi omenyje ne bet kokie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, o tokie, kurių teisiniu pagrindu yra kitos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatos ar kiti specialieji įstatymai, priešingu atveju būtų paneigiamas principas, kad poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas (Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs (pvz., 2015 m. spalio 29 d., 2016 m. liepos 8 d., 2018 m. gegužės 24 d. nutarimai), kad: „Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja ir teisės aktų hierarchiją, inter alia tai, kad poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais“). Atsižvelgiant į tai, pritartina Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2019 m. lapkričio 6 d. rašte Nr. 2R-5223 (3.2.E) iškeltai abejonei dėl to, ar Nutarimas Nr. 1341 savaime būtų pakankamas teisinis pagrindas asmens duomenims apie darbuotojo buvimo vietą rinkti, t. y., ar toks įpareigojimas ministerijoms ir ministrų valdymo sričių įstaigoms neturėtų būti įtvirtintas tiesiogiai įstatyme.

13. Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje *valstybės informacinė sistema* apibrėžiama kaip valstybės institucijai (institucijoms) ar valstybės įstaigai (įstaigoms) teisės aktų nustatytoms funkcijoms, išskyrus vidaus administravimą, atlikti reikalingą informaciją apdorojanti teisinių, organizacinių, techninių ir programinių priemonių visuma. Atsižvelgiant į tai, kad Turto valdymo ir ūkio departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Kontrolės informacinės sistemos pagalba būtų pavesta tvarkyti ministerijų ir ministrų valdymo sričių biudžetinių įstaigų teikiamus telemetrinių įrenginių renkamus tarnybinių administracinės paskirties automobilių naudojimo duomenis, darytina išvada, kad Kontrolės informacinė sistema priskirtina valstybės informacinės sistemos kategorijai.

Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, *kai steigama valstybės informacinė sistema, kuria planuojama apdoroti visai valstybei svarbi arba kelioms institucijoms svarbi institucijos valdoma informacija, institucija rengia galimybių studiją*, kurioje nustatomi valstybės informacinės sistemos tikslai ir pagrindžiamas jos reikalingumas, apibūdinamos numatomos kompiuterizuoti institucijai teisės aktuose nustatytos funkcijos ir įvertinamos investicijos, finansavimo šaltiniai, apibūdinama galima valstybės informacinės sistemos nauda, pasirinktas valstybės informacinės sistemos kūrimo būdas, valstybės informacinės sistemos kūrimo kontrolės etapai ir kita su steigama valstybės informacine sistema susijusi informacija. Teikime Lietuvos Respublikos Vyriausybei nėra pateikta informacijos apie tai, ar tokia galimybių studija buvo atlikta.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 33 straipsnio 2 dalį, valstybės informacinių sistemų, kuriomis apdorojama visai valstybei svarbi arba kelioms institucijoms svarbi institucijos valdoma informacija, valdytojais gali būti tik institucijos, kurių vadovai yra asignavimų valdytojai.

14. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 21.3 ir 38.1 papunkčiais bei atsižvelgiant į tai, kad kartu su Nutarimo projektu pateiktame projekto „Tarnybinių, administracinės paskirties automobilių parko valdymo konsolidavimo“ plane deklaruojama (3.1 p.), jog projektu yra įgyvendinamas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planas, siūlytina papildyti teikimą Lietuvos Respublikos Vyriausybei informacija apie tai, kokias Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas siekiama įgyvendinti Nutarimo projektu.

Teisės grupės patarėjas
Prišmantas

Ramutis

Ramutis Prišmantas, tel. +370 706 63792, el. p. ramutis.prismantas@lrv.lt